

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 października 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że W. L. (wcześniejsze nazwisko: R.):

1. podlega od 1 czerwca 2016 r. obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) s.c.,
2. miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia od 1 czerwca 2016 r. w wymiarze 1/2 etatu stanowi kwota 925,00 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przeprowadził w dniu 26 sierpnia 2016 r. postępowanie kontrolne w zakresie zgłoszenia W. L. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia w firmie (...) z siedzibą w Ł.. W trakcie kontroli przedłożono dokumentację kadrowo – płacową m.in. kserokopie: umowy o pracę z dnia 1 marca 2016 r., umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r., list płac za okres od marca 2016 r. do czerwca 2016 r., orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kelnerka – kasjerka z dnia 12 kwietnia 2016 r., karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, list obecności za okres od marca 2016 r. do maja 2016 r., wydruku komputerowego zatytułowanego „Podsumowanie księgi przychodów i rozchodów”.

Do obowiązków ubezpieczonej zarówno przed zmianą etatu tj. od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 31 maja 2016 r. jak i po zmianie etatu tj. od dnia 1 czerwca 2016 r. należały te same obowiązki tj. ubezpieczona wykonywała pracę na stanowisku kasjerka – kelnerka.

Z akt sprawy wynika, że już po jednym dniu od zmiany warunków umowy o pracę tj. od dnia 2 czerwca 2016 r. zostały ubezpieczonej wystawione zaświadczenia o niezdolności do pracy w związku z ciążą. Oczywistym jest fakt, że po porodzie przysługiwałby ubezpieczonej zasiłek macierzyński i rodzicielski, ewentualnie urlop wychowawczy i przez długi okres czasu ubezpieczona byłaby nieobecna w pracy. W ocenie organu rentowego przedłożona dokumentacja związana ze stosunkiem pracy ubezpieczonej nie stanowi dowodu na faktyczną zmianę czasu pracy z tytułu zatrudnienia przez w/w płatnika składek od 1 czerwca 2016 r. tj. zwiększenia wymiaru czasu pracy oraz dwukrotnego podwyższenia wynagrodzenia a potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia w celu uwiarygodnienia nieistniejącej zmiany warunków umowy o pracę.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności uzasadnione jest stanowisko ZUS, iż rzeczywistym celem dokonanych zmian w zakresie zatrudnienia przez płatnika składek było uzyskanie wyższych świadczeń w razie choroby i macierzyństwa. Tym samym od 1 czerwca 2016 r. miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia u płatnika składek stanowi kwota 925,00 zł.

/decyzja – k. 7 – 9 akt ZUS/

W. L. reprezentowana przez adwokata w dniu 16 listopada 2016 r. wniosła odwołanie od w/w decyzji w części dotyczącej określenia miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia od 1 czerwca 2016 r. w wymiarze 1/2 etat, stanowiącej 925,00 zł. Zaskarżonej decyzji zarzuciła niezasadne ustalenie miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia od 1 czerwca 2016 r. w wymiarze 1/2 etatu stanowiącej 925,00 zł w sytuacji od samego początku tj. od 1 marca 2016 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy.

/odwołanie – k. 2 – 4/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację z decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 11 – 12/

Na rozprawie w dniu 14 marca 2018 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołanie, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z 14 marca 2018 r. – 00:02:53 – 00:08:29 – płyta CD – k. 128/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie W. L. (wcześniejsze nazwisko: R.) urodziła się w dniu (...)

/bezsporne/

Wnioskodawczynie przed podjęciem zatrudnienia u płatnika składek pracowała przez około 3 lata.

/zeznania wnioskodawczynie z 19 lipca 2017 r. – 00:03:14 – 00:12:51 w zw. z zeznaniami 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75/

J. P. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. od 1 lutego 2004 r. Przedmiotem działalności płatnika składek jest prowadzenie restauracji i innych stałych placówek gastronomicznych. Zainteresowany prowadzi pizzerię.

/bezsporne/

W. L. została zatrudniona w (...) s.c. J. P. T. D. w Ł. na podstawie umowy o pracę na okres próbny od 1 marca 2016 r. do 31 maja 2016 r. w wymiarze 1/2 czasu pracy na stanowisku kelnerka – kasjerka z wynagrodzeniem 925,00 zł brutto. Miejsce wykonywania pracy – G. u. Kasztanowa 28.

/umowa o pracę – k. 40 akt ZUS/

Wnioskodawczynie została zatrudniona w spółce, gdyż odpowiedziała na ogłoszenie zamieszczone na pizzerii, że spółka poszukuje kasjerki.

/zeznania wnioskodawczynie z 19 lipca 2017 r. – 00:03:14 – 00:12:51 w zw. z zeznaniami 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75, zeznania zainteresowanego z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:12:51 – 00:20:10 w zw. z zeznaniami – 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75/

Ubezpieczona w dniach od 1 do 5 marca 2016 r. odbyła szkolenie w dziedzinie BHP.

/karta szkolenia BHP – k. 44 akt ZUS/

Pizzeria była czynna codziennie od 10.00 – 11.00 do 23.00 – 24.00. Ubezpieczona pracowała w pizzerii codziennie od 10.00, 11.00 w wyższym wymiarze czasu pracy niż wynikający z jej umowy o pracę.

/zeznania świadka K. K. z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:22:43 – 00:26:43 – płyta CD – k. 75, zeznania świadka P. L. z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:26:43 – 00:30:40 – płyta CD – k. 75, zeznania świadka A. P. z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:30:40 – 00:34:41 – płyta CD – k. 75, zeznania wnioskodawczynie z 19 lipca 2017 r. – 00:03:14 – 00:12:51 w zw. z zeznaniami 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75, zeznania zainteresowanego z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:12:51 – 00:20:10 w zw. z zeznaniami – 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75/

Płatnik sporządził dla ubezpieczonej listy obecności.

/listy obecności – k. 45 – 47 akt ZUS/

Płatnik sporządził dla ubezpieczonej listy płac za okres od 1 marca 2016 r. do 31 maja 2016 r. na kwoty po 925 zł.

/listy płac – k. 35 – 39 akt ZUS/

Następnie W. L. zawarła umowę o pracę z (...) s.c. J. P. T. D. w Ł. na czas określony od 1 czerwca 2016 r. do 21 listopada 2018 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kelnerka – kasjerka z wynagrodzeniem 1850,00 zł brutto. Miejsce wykonywania pracy – G., u. Kasztanowa 28.

/umowa o pracę – k. 41 akt ZUS/

Podpisując umowę o pracę w dniu 1 czerwca 2016 r. ubezpieczona była w ciąży. Ostatnią miesięczkę miała w dniu 10 kwietnia 2016 r.

/dokumentacja medyczna w kopercie – k. 109 /

Wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży od 2 czerwca 2016 r. W okresie od 2 czerwca 2016 r. do 6 czerwca 2016 r. wnioskodawczyni przebywała w szpitalu w (...) Centrum Medycznym w G. na Oddziale Patologii Ciąży z objawami dyspeptycznymi. Stwierdzono wymioty ciężarnych. Następnie ubezpieczona była w szpitalu w (...) Centrum Medycznym w G. na Oddziale G. – Położniczym w okresie od 26 września 2016 r. do 30 września 2016 r. oraz od 23 października 2016 r. do 26 października z rozpoznaniem zagrażający poród przedwczesny.

/karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 7, 8, 9, zaświadczenie lekarskie – k. 10, zeznania wnioskodawczyni z 19 lipca 2017 r. – 00:03:14 – 00:12:51 w zw. z zeznaniami 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75, dokumentacja medyczna w kopercie – k. 109/

Wnioskodawczyni urodziła dziecko w dniu 2 stycznia 2017 r. i przebywała na urlopie macierzyńskim.

/dokumentacja medyczna w kopercie – k. 109, zeznania wnioskodawczyni z 19 lipca 2017 r. – 00:03:14 – 00:12:51 w zw. z zeznaniami 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75/

Płatnik składek oprócz wnioskodawczyni zatrudnia: 2 kierowców na pół etatu oraz 6 – 7 osób na cały etat.

/zeznania zainteresowanego z dnia 19 lipca 2017 r. – 00:12:51 – 00:20:10 w zw. z zeznaniami – 00:36:16 – 00:38:35 – płyta CD – k. 75/

(...) Spółka cywilna J. P., T. D. osiągnęła w okresie od stycznia do lipca 2016 r. przychód w wysokości 708.661,04 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 777.232,70 zł, a strata wyniosła – 68.571,66 zł.

/księga przychodów i rozchodów – k. 42 akt ZUS/

Urząd Skarbowy w toku czynności wyjaśniających ustalił, że firma (...) dokonywała w miesiącach marzec – maj 2016 r. wypłaty faktycznego wynagrodzenia dla W. L. w wysokości najniższego wynagrodzenia, tj. w kwocie 1.850,00 zł. Natomiast w złożonej w toku czynności dokumentacji płatnika figurowała kwota 925,00 zł w każdym z badanych miesięcy. Spółka złożyła w dniu 15 stycznia 2018 r. korektę deklaracji PIT-4R za 2016 r., z uwzględnieniem wyższych zaliczek w miesiącach marzec – maj 2016 r. Według wyjaśnienia złożonego w dniu 15 stycznia 2018 r. skorygowano także informację o dochodach PIT -11 za 2016 r. dla W. L..

/pismo z Urzędu Skarbowego – k. 117/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w załączonych aktach organu rentowego oraz dokumenty załączone do akt, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a także częściowo w oparciu o zeznania świadków, ubezpieczonej i zainteresowanego.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie, zainteresowanemu, w których wskazywały na realność umowy z dnia 1 czerwca 2016 r. w części, w jakiej dotyczy ona zwiększenia wymiaru czasu pracy do pełnego etatu oraz zwiększenia wynagrodzenia do kwoty 1.850,00 zł.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego, brak jest podstaw do przyjęcia, że faktycznie doszło do zwiększenia czasu pracy ubezpieczonej i tym samym wynagrodzenia do kwoty 1.850,00 zł miesięcznie.

Przeciwko prawdziwości zeznaniom wnioskodawczynie, zainteresowanemu oraz świadków przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne.

Bezspornym w sprawie jest, że ubezpieczona pracowała w firmie płatnika składek na podstawie umowy o pracę na okres próbny od 1 marca 2016 r. w wymiarze 1/2 czasu pracy za wynagrodzeniem 925,00 zł. Bezspornym jest także, że w dniu 1 czerwca 2016 r. ubezpieczona otrzymała kolejną umowę o pracę tym razem na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1.850,00 zł.

W ocenie Sądu brak było jednak uzasadnienia zmiany wymiaru czasu pracy ubezpieczonej oraz jej wynagrodzenia.

Znamiennym jest także fakt, że ubezpieczona podpisała umowę o pracę w dniu 1 czerwca 2016 r., a już 2 czerwca 2016 r. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

Nadto należy wskazać, że świadkami w niniejszej sprawie są osoby bliskie dla ubezpieczonej, mąż, brat i koleżanka wnioskodawczynie a więc osoby zainteresowane korzystnym rozstrzygnięciem sprawy dla ubezpieczonej.

Należy nadto wskazać, że skoro płatnik składek w 2016 r. w okresie od stycznia do lipca osiągnął stratę w wysokości -68.571,66 zł to sytuacja finansowa spółki nie pozwalała na zmianę warunków zatrudnienia ubezpieczonej i tym samym podwyższenia wynagrodzenia o 100%.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 121) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i ubezpieczeniu wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. Nr 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Na mocy art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3. (art. 20 ust. 1 powołanej ustawy).

Zgodnie z definicją ustawową sformułowaną w art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przychód oznacza przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu

prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Stosownie do treści art. 12 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 361 z późn. zm.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Natomiast według § 2 ust. 6 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 78, poz.465 z późn. zm.) dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym, o którym mowa w ustawie, zwanym dalej "raportem korygującym", oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej, o której mowa w ustawie, zwanej dalej "deklaracją korygującą", uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy.

W myśl art. 36 ust. 1 wspomnianej ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Jeżeli zaś niezdolność do pracy powstała przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia (ust. 2).

Natomiast zgodnie z art. 40 w/w ustawy w razie zmiany umowy o pracę lub innego aktu, na podstawie którego powstał stosunek pracy, polegającej na zmianie wymiaru czasu pracy, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi wynagrodzenie ustalone dla nowego wymiaru czasu pracy, jeżeli zmiana ta nastąpiła w miesiącu, w którym powstała niezdolność do pracy, lub w miesiącach, o których mowa w art. 36.

Bezspornym jest między stronami, iż ubezpieczona podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 czerwca 2016 r. jako pracownik u płatnika składek.

W przedmiotowej sprawie spór pomiędzy stronami dotyczył wysokości miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia od dnia 1 czerwca 2016 r. oraz wymiaru czasu pracy, powstałego na podstawie umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r.

Zdaniem Sądu zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zmieniająca podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odwołującej od dnia 1 czerwca 2016 r. jest prawidłowa.

W toku postępowania skarżąca podnosiła, iż miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wnioskodawczyni w okresie od dnia 1 czerwca 2016 r. stanowiła kwota 1.850,00 zł, albowiem w okresie od 1 czerwca 2016 r. odwołująca była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie organu rentowego od 1 czerwca 2016 r. zakres obowiązków ubezpieczonej nie uległ zmianie. Zmiana warunków zatrudnienia wskazana w umowie z dnia 1 czerwca 2016 r. była czynnością mającą na celu znaczące podwyższenie podstawy wymiaru zasiłku chorobowego wnioskodawczyni, a następnie zasiłku macierzyńskiego.

Należy podkreślić, iż Sąd Okręgowy podziela stanowisko organu rentowego, dotyczące oceny umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r. zawartej pomiędzy wnioskodawczynią a zainteresowanym, że zmiana warunków zatrudnienia miała głównie na celu uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a tym samym doszło do naruszenia zasad współzycia społecznego.

Zdaniem Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają twierdzenie, iż zakwestionowana przez organ rentowy umowa o pracę w zakresie wynagrodzenia pomiędzy wnioskodawczynią a płatnikiem składek narusza zasady współzycia społecznego.

W ocenie Sądu powyższe rozważania świadczą o tym, że przy zawieraniu umowy z dnia 1 czerwca 2016 r. nie była wolą stron świadczenie pracy ze zwiększonym zakresem obowiązków w wymiarze czasu pracy wynoszącym pełny wymiar etatu, a możliwość skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą i macierzyństwem od wyższej podstawy wymiaru i z tego powodu nie może wywoływać skutków.

Tym samym należało przyjąć, że decyzja organu rentowego odpowiada prawu.

Podkreślić przy tym trzeba, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają tak kształtować elementy stosunku pracy, jaka jest wola stron. Jednakże przestaje powyższa kwestia być tylko sprawą stron nawiązujących stosunek pracy, gdy po uregulowaniu składek przerzuca się ciężar wypłaty świadczeń na fundusz dysponujący publicznymi pieniędzmi, którymi zarządza Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W tym miejscu stwierdzić należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr 182776, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Kwestią sporną w sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że ubezpieczona powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też jak chciał tego organ rentowy – podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do wysokości 925,00 zł. Należało zatem ustalić, czy postanowienia umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r. były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, tym samym czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.).

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 kodeksu pracy, umówienie się o wynagrodzenie wyższe od najniższego jest dopuszczalne, gdyż normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązuje nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także względnie na interes publiczny. Najdobitniej wyraża to reguła zawarta w przepisie art. 353 § 1 k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współzycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być także niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Co prawda w tezie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) przyjęto, że „cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.)”, a w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) stwierdzono, iż „stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)”, to - pomijając, że rozstrzygnięcia te zapadły w odmiennych niż oceniany stanach faktycznych - trzeba zauważyć, że dotyczą one kwalifikowania opisanych zachowań w aspekcie ich zgodności z prawem, nie rozważając czy nie naruszają one zasad współzycia społecznego. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, iż ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Ostatecznie niezwykle istotnym jest, iż bezspornym było w sprawie, że ubezpieczona w momencie podpisania umowy o pracę była w ciąży. Wystąpienie okoliczności powodującej konieczność skorzystania przez ubezpieczoną ze świadczeń z ubezpieczenia chorobowego nastąpiło następnego dnia po podpisaniu umowy o pracę w dniu 1 czerwca 2016 r. Można zatem stronom kwestionowanej umowy o pracę przypisać działania zmierzającego do ustalenia wyższego wynagrodzenia celem wyłudzenia wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, wątpliwości organu rentowego, co do rzeczywistego celu i zamiaru stron, przy nawiązywaniu zakwestionowanej umowy były uzasadnione, a zatem zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pkt 1 wyroku.

W przedmiocie kosztów Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od wnioskodawczynie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 900 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczynie.

K.K.-W.